

Toneelstuk uit zwarte jaren tachtig weer actueel

THEATER

GLENGARRY GLEN ROSS

★★★★★

Energieke, geestige voorstelling over flauwe macho-makelaars in crisistijd wordt steeds net niet al te gek. De dreigende ondertoon verstomt nooit.

HAARLEM Opgefokt vliegen ze van de ene onwillige klant naar de volgende, verkopen ze praatjes als geen ander, proberen ze elkaar intussen vliegen af te vangen en klussen te ontfutselen en putten ze zich uit in machogedrag, in de kroeg evengoed als op kantoor. De één zal het misschien hardop zeggen, de anderen hoor je het denken: 'O God, wat haat ik deze baan'.

Het is hen aan te zien, de vier makelaars uit het toneelstuk *Glengarry Glen Ross*: boven de glanzende, foute pakken zijn de hoofden net iets te rood, de adrenaline zoekt een uitweg, ze zweten als otters. Ooit was het misschien anders, oefenden ze een beroep uit waar ze mogelijkwijs nog trots op hadden kunnen zijn, maar de tijden zijn veranderd. Economisch gaat het slecht, de concurrentie is moordend. Een boerderette meer verkocht, en je bent gered; een pandje minder aan de man gebracht en je ligt eruit. Zie hier maar eens je integriteit te bewaren. Dat gaat dus niet.

De Amerikaanse auteur David Mamet (1947) schreef het toneelstuk in 1983 en werd ervoor onderscheiden met de Pulitzerprijs; in 1992 werd het verfilmd, met Al Pacino. Eric de Vroedt koos het stuk nu voor zijn nieuwste regie bij TA2/Toneelschuurproducties en laat zien dat het verhaal uit de zwarte jaren tachtig opnieuw actueel is: graaicultuur, bonuschandalen, corruptie en immoreel gedrag, het zijn de thema's van vandaag.

Dat je er een heel energieke voorstelling van kunt maken die enerzijds bijzonder geestig is, maar waarin de dreigende ondertoon nooit verstomt, dat toont hij ook; en juist dat precaire evenwicht maakt zijn 'Glengarry Glen Ross' tot een bijzondere productie.

De acteurs stuiten over het toneel, hun personages bezeten van overlevingsdrang in een verstikkende omgeving. Ze zijn lachwekkend soms, maar net niet karikaturaal. Ze kunnen angstaanjagend zijn in hun ambitie, maar ook aandoenlijk in hun geklungel om het hoofd boven water te houden. Eenduidigheid en moralisme worden vermeden.

De Vroedt maakte zelf een nieuwe, frisse vertaling en de (zeven) acteurs kunnen stuk voor stuk lekker uit de voeten met de tekst. Daarnaast hebben ze elk zo hun specifieke lichaamstaal, waarmee ze het jargon, de flauwigheden en de frustraties nog eens aanzetten; neem Leon Voorberg als de soms wat sneue verkoper die zijn klanten toch niet helemaal goed weet in te schatten, Alwin Pulinckx als jonge complotteur, Hugo Koolschijn die een woededans ten beste geeft en Fedja van Huêt met zijn ijzingwekkende grimas – het spelplezier is evident. Voeg daarbij het uitbundige decor en de vervreemdende muziek: het is soms goed gek, maar niet té, en daarin ook fascinerend.

Karin Veraart

★★★★★

Glengarry Glen Ross van David Mamet

door TA2/Toneelschuurproducties.

Regie: Eric de Vroedt. Toneelschuur

Haarlem, 20/9.

toneelgroepamsterdam.nl .